

GAZETA PORANNA

ILUSTROWANY DZIENNIK INFORMACYJNY WSCHODNICH KRESÓW

Nr. 6795.

Lwów, sobota, 11 sierpnia 1923.

Rok XIV.

Wydawca: Spółka Akcyjna Wydawnicza. Cena egz. 2000 M.p. Redaktor naczelny: Stanisław Zachariasiewicz

Szalona panika w Niemczech.

Funt szterling = 21 milionom Mk. niem.

Dalsze szczegóły ustawy emerytalnej.

RUMUŃCY POSŁOWIE U PREZ. WITOSA.

Warszawa. (Tel. wł.) (J) Premier Witos przyjął dziś na posłuchaniu przewodniczącego grupy międzyparlamentarnej rumuńskiej wraz z kilkoma członkami tej delegacji. Goście rumuńscy zwieźdźdźdźli ginach prezydium Rady ministrów. Popołudniu podejmowani byli obiadem w gmachu sejmowym przez senatorów Rzpltej Polskiej z marsz. Trapeczyniskim na czele.

PODWYŻKA PENSJI POLSKICH W GDAŃSKU.

Warszawa. (Tel. wł.) (J) W związku ze wzrostem drożyzny w Gdańsku Rada ministrów Rzpltej Polskiej uchwaliła podwyższyć uposażenie służbowe pracowników państwowych polskich w Gdańsku za lipiec o 300%, za sierpień o 400% w stosunku do poborów czerwcowych.

BOJA SIĘ O „PRAWOMYŚLNOŚĆ” SŁOWAKÓW.

Warszawa. Tel. wł. (J) Donoszą ze Słowaczyny, że rząd czeski zabronił w roku bieżącym ludności słowackiej odbywania pielgrzymek do Kalwarii Zebrzydowskiej w Polsce, motywując ten krok względami wojskowymi (!!).

KARD. GASPARI USTĘPUJE.

Warszawa. Tel. wł. (J) Z Rzymu donoszą że obiegają tam pogłoski o bliskim ustąpieniu kardynała stanu ks. Gaspariego. Przyczyną ustąpienia ma być niepowodzenie partii populistów, której głównym działaczem był ks. kardynał Gaspari.

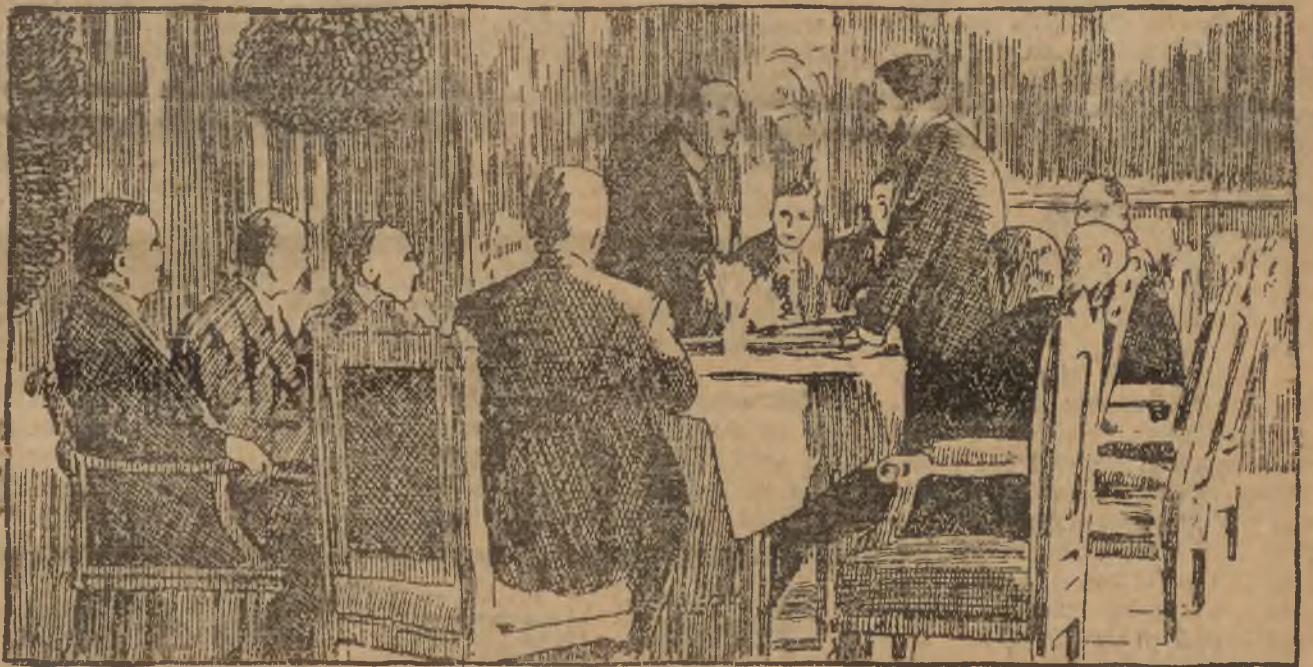
PRZYJAZD MORGANA DO EUROPY.

Paryż. (AW.) Z Londynu donoszą, iż przybył do Anglii na okrecie „Homeric” znany bankier amerykański Morgan, w towarzystwie wybitnych finansistów. Morgan zamierza zbadać ponownie stosunki gospodarcze w Europie.

P. K. K. P. NIE PRZYJMUJE MAREK NIEMIECKICH.

Warszawa. Tel. wł. (J) Wobec katastrofalnego spadku marki niemieckiej oddziały PKKP wstrzymały w zupełności zakup waluty niemieckiej.

PODPISANIE TRAKTATU POLSKO-TURECKIEGO W LOZANNE.

(p) Rycina nasza przedstawia chwilę podpisania traktatu polsko-tureckiego w Lozannie, który to akt poprzedził zawarcie traktatu pokojowego. Pełnomocnicy obu stron, Ismet pasza (po lewej stronie stołu), oraz przewodniczący delegacji polskiej p. Modzelewski (po prawej) kładą właśnie swe podpisy na trzech dokumentach dyplomatycznych, składających się na tę doniosłą dla Polski i Turcji umowę, a to: 1) na traktacie wieczystej przyjaźni, 2) traktacie handlowym, 3) konwencji dotyczącej wzajemnych urzędzeń i instytucji.

Ustawy walutowe oparte na relacji Grabskiego.

Stanisławów, 9. sierpnia.

Dla uregulowania prawnego środka płatniczego za czasów pierwszego występu ministra Grabskiego w rządzie wyszły 3 ustawy, a mianowicie dla a. zaboru pruskiego ustawa z dnia 20/XI. 1919 r. Dz. U. Rzpp. 91, dla b. zaboru rosyjskiego ustawa z dnia 29/4. 1920 r. Dz. U. Rzpp. 38, a dla c. zaboru austr. ustawa z 15/I. 1920 Dz. U. Rzpp. 5, które miały na celu wprowadzenie marki polskiej, jako prawnego środka płatniczego.

Wszystkie te trzy ustawy naderżają krótkie, zwięzłe i bardzo treściwe. Piętnuje je ich naderżający charakter energii, tak iż ze stanowiska prawnego można je uważać raczej za rozkazy wojskowe, wydawane na froncie, aniżeli za ustawy, w całym tego słowa znaczeniu, opierające się na głęboko obmyślanych zasadach prawnych, zasadach ludzkości i słuszności — dla uregulowania stosunków prywatno-prawnych i ekonomii państwowej.

Najbardziej charakterystyczną

jest ustawa z 15/I. 1920 r. Dz. U. Rzpp. 5, która w swoim artykule I. wypowiada zasadę ogólnopństwową, że marka polska jest prawnym środkiem płatniczym na całym obszarze Rzpltej Polskiej, a cała dalsza jej treść skonstruowana w kilku zdaniach dotyczy b. zaboru austr. i postanawia sposób wykonania zobowiązań, że we wszelkich wypłatach należy zastosować relację 70 mkp. za 100 kor. austr., a zawarcie innych umów i żądanie przy wypłatach innego kursu przeliczowania jest nie-

ważne i zakazane, a winni wykroczenia przeciw temu zakazowi podlegają karze aresztu do 1 roku, a nadto i grzywnie.

W 1-szym artykule jest ustawa ogólnopństwowa, bo dotyczy ekonomii państwowej i wprowadzenia prawnego środka płatniczego i sankcja karna mogła zatem jedynie być zastosowaną tylko do tego 1-szego artykułu, ale nigdy nie powinna się dotyczyć przepisów w zakresie ustawy cywilnej, gdyż jak historia pierwszorzędnego ustawodawstwa cywilnego opartego przeważnie na prawie rzymskim, wpływem którego są kodeksa cywilne byłych 3 zaborów, — świadczy — przepisy w uregulowaniu stosunków prywatno-prawnej natury, nigdy nie były sankcją karną utwierdzane, lecz w myśl zasad słuszności ten, czyje prawo jest naruszone, ma prawo do skargi cywilnej. I oto jakie są skutki ustawy zaprojektowanej przez gabinet nieprawników, lecz inżynierów, a przyjętej przez Sejm, w skład którego wówczas mało sił prawnych wchodziło. Przedewszystkiem autorytet Państwa przez wydanie niedorzecznych ustaw, które nie mogły być dotrzymane został podkopany, a judykatura nie zna wypadku, aby kogo ukarano za niezastosowanie się do relacji Grabskiego. Ustawy wyżej nadmienione, a w szczególności ta ustawa dotycząca b. zaboru austr. wywołały przewrót w stosunkach prawnych, formalną rewolucję ekonomiczno-społeczną, niezliczoną ilość procesów cywilnych, sprawiły, że w judykaturze wytworzyło się prawo intuicyjne, określające relację Grabskiego na wszystkie strony, oparte na zasadach najwyższej słuszności (ratio naturalis).

Były dobre chęci, ale źle się one objawiły, gdyż tego rodzaju ustawy powinny być w swych przepisach unormować stosunki prawne i zobowiązania, jakie powstały jeszcze przed wojną, w czasie wojny, w czasie wydania ustawy i po jej wydaniu powstać mogące.

W uregulowaniu stosunków prywatno-prawnej natury w judykaturze Najwyższego Sądu na tle relacji Grabskiego zabrał głos jeden z najwybitniejszych prawników światowych profesor uniwersytetu krakowskiego Zoll, który pisze w komentarzach „Orzecznictwa Sądów Polskich” tak między innymi: „Zasada o uczciwości w obrocie strony stosować powinny nie tylko przy zawarciu umowy i ustalaniu jej treści (§§ 863 i 879 u. c.), ale także i przy wykonaniu zobowiązania. Kodeks cywilny austr. nie ma pod tym względem tak jasnego postanowienia, jak kodeks cywilny niemiecki w § 243 u. c., który żąda, aby także wykonanie każdego obowiązku, a nie tylko jego zawiązanie (§ 157 u. c.) było zgodnym z „Treu und Glauben mit Rücksicht auf die Verkehrssitte”, albo jak np. kodeks napol., który mówi w art. 1134, że „les conventions légalement formées doivent être exécutées de bonne foi”, a mimo to także i w k. c. austr. obowiązuje takie samo правило — co wynika z licznych jego przepisów (np. §§ 934, 1048, 1104 i nast. i z analogii z § 879).

Ostatnie lata żywota ekonomicznego poczawszy od r. 1912 aż do wybuchu wojny b. dzielnicy austr. były jednym stopniowym przedwojennym upadkiem ekonomicznym, kryzysem na polu ekonomiczno-społecznych stosunków. Kapitalistom

brakło gotówki, a uboższymi zabrakło środków do życia, to też wiele realności i posiadłości przeszło w drodze sprzedaży wówczas z rąk ubogich do rąk majątniejszych, a wskutek opisanego kryzysu, przy tego rodzaju alienacjach, powstała masa hipotek, z powodu zobowiązań wypłaty resztującej ceny kupna i sprzedaży w przyszłości, przeważnie dotąd jeszcze niezgasłych.

Relacja Grabskiego, wypowiedziana w wymienionych wyżej usta-

wach przez najwyższą judykaturę w takich wypadkach nie została ani razu zastosowana, a wśród licznych orzeczeń Najwyższego Sądu wymieniam tu jedno najbardziej charakterystyczne, wymownie normujące stosunki prywatno-prawnej natury, powstałe na zasadzie alienacji przedwojennej, dotyczące sprzedaży realności i dłużnej ceny kupna i sprzedaży w koronach austr. wbrew relacji Grabskiego. Wyrok Izby 3-ciej Sądu Najwyższego z 10/10. 1922 Rv.

Prez. Wojciechowski uniknął katastrofy.

Warszawa. Tel. wł. (J.) Obecnie dopiero nadeszła wiadomość, że pociąg wiozący Prezydenta Rzeczypospolitej do Zakopanego, o mało co nie uległ katastrofie. Mianowicie na

stacji Gostkowice zepsuł się parowóz pociągu towarowego, idącego przed pociągiem Prezydenta. skutkiem czego pociąg p. Prezydenta o mało nie wpadł na tamten.

Ostatni dodatek dla urzędników.

Warszawa. Tel. wł. (J.) Jak się dowiaduje, dodatek drożyzniany, wypłacony w wysokości 58% będzie urzędnikom nie wcześniej, jak w drugim tygodniu, ze względu na trudności natury technicznej. Będzie to o-

statni dodatek, wypłacony według dotychczasowych przepisów, gdyż wrzesniowa pensja uregulowana będzie na zasadach nowej ustawy, uchwalonej przez Sejm. e

Ustawa o podatku majątkowym

W SOBOTĘ BĘDZIE ROZWAŻANA PRZEZ SENAT.

Warszawa. Tel. wł. (J.) Senacka komisja skarbowo - budżetowa na dzisiejszym posiedzeniu rozważała w dalszym ciągu uchwaloną przez Sejm ustawę o podatku majątkowym. Przedstawiciele stronnictw lewicowych starali się w toku dyskusji przekonać komisję o potrzebie przyjęcia poprawek, których Sejm nie zaakceptował, zaś sen. Wurzel imie-

niem koła żydowskiego wystąpił z wnioskiem, aby kwoty uzyskiwane z podatku majątkowego tworzyły odrębny fundusz, o którego zastosowaniu zdecydować Sejm. W głosowaniu wszystkie poprawki i wniosek sen. Wurzla odrzucono i ustawa przyjęta w brzmieniu sejmowym. Wejdzie ona na porządek dzienny sobotniego posiedzenia Senatu.

Tychon oskarża papieża i rząd polski.

Warszawa. (Tel. wł.) (J) Z Moskwy donoszą, że patriarcha Tychon ogłosił list otwarty, który powiada m. in., że papież stara się wszelkimi sposobami wprowadzić

katolicyzm w Rosji przy pomocy rządu polskiego (!) i zaznacza, że rząd sowiecki popiera Tychona w walce z tem usiłowaniem Rzymu.

Francja pozyskała sobie Włochy.

Warszawa. Tel. wł. (J.) Według doniesień z Berlina, wywołała tam popłoch wiadomość o ostatecznym zrealizowaniu porozumienia francu-

sko-włoskiego w sprawie Tunisu, w następstwie czego Włosi popierają stanowisko Francji odnośnie do Zagłębia Ruhry.

Nowa katastrofa lotnicza w Grudziądzu.

Warszawa. Tel. wł. (J.) Z Grudziądza donoszą, że pilot, por. Siczkowski w czasie lądowania uderzył silnie aparatem o ziemię, w przystę-

pie czego pekił zbiornik z benzyną, która się zapaliła. Lotnik uległ tak silnym poparzeniom, że wkrótce zmarł.

Cudzoziemcy opuszczają Gdańsk i Sopoty.

Warszawa. Tel. wł. (J.) Z Gdańska nadchodzą wiadomości, że panuje tam naogół spokój. Władze zapatrzyły sklepy w mąkę i chleb kontyngentowy, który kosztuje 40 tysięcy marek za kilogram. Robotni-

cy otrzymać mają dodatek do pensji tygodniowej. Pomimo to nastrój w mieście jest podniecony. Goście kulturalni masowo opuszczają Gdańsk i Sopoty oraz inne miejscowości kulturalne.

2249/22: Sądy niższe ustaliły, że pozwany sprzedał w r. 1911 powodowi realność za kwotę 1950 kor., powód zapłacił wówczas pozwanemu tylko część ceny kupna 410 kor. reszta zaś miała być zapłaconą do lat 10. W styczniu 1920 wskutek odmowy przyjęcia tej reszty przez pozwanego, powód złożył ją w kwocie 1540 kor. tudzież odsetki zwioki do depozytu sądowego na rzecz pozwanego. Powód żądał intabulacji prawa własności na rzecz jego, która tylko dla braków formalnych wówczas nie nastąpiła. Najwyższy Trybunał orzekł, co następuje: „W myśl § 1048 u. c. umowę zamiany należy uważać za niezawartą, jeżeli rzecz zamieniona straciła w czasie, w którym miała być oddaną przez przypadek na wartości więcej, niż o połowę. Przepis ten ma w myśl § 1060 u. c. zastosowanie także do umów kupna i sprzedaży. Ponieważ obniżenie się wartości pieniędzy w ciągu podanego powyżej czasu w tej mierze, jaką § 1048 u. c. określa, jest dla sądu rzeczą notoryjną, przeto bez przeprowadzenia dowodów § 265 p. c. przyjęć należy, że umowa powyższa kupna i sprzedaży uznana być ma za niezawartą, wobec czego żądanie powoda nie jest prawnie uzasadnione”.

W następstwie długotrwałej wojny świadczenia, które wskutek umowy lub natury interesu miały nastąpić w czasie późniejszym, są niewykonalne w granicach relacji Grabskiego, gdyż powstał zupełny przewrót na polu ekonomicznym wskutek niedającego się nieraz przewidzieć z dnia na dzień wzrostu cen, oraz niebywałej dotąd w świecie deprecjacji waluty. To też zasada równowartości wzajemnych świadczeń, która przy umowach odołatnych zwyczajnie z umowy wynika, — zostałaby przy uwzględnieniu relacji Grabskiego naruszona. Bez względu na zastosowanie wymienionych wyżej ustaw walutowych, połączone byłoby z krzywdą uboższej ludności, a częstokroć małoletnich spadkobierców, którym spłat spadkowy oddawna się należy i z krzywdą sierót. Sądy opiekuńcze miały obowiązek deponować pieniądze sierocińskie i nieletnich spadkobierców za t. zw. pupilarnem zabezpieczeniem. Według ustawy cywilnej między innymi to zabezpieczenie polega na tem, że oddaje się pieniądze tytułem pożyczki oprocentowanej za zabezpieczeniem hipotecznym. Otóż gdyby się ściśle interpretowało powyższe ustawy walutowe, bez pomocy słusznych zasad ustawy cywilnej, to wszystkie tego rodzaju hipoteki należałoby pokryć w systemie relacji Grabskiego, a tem samem sprawdziłoby się ruina najuboższych i skrzywdziłoby się tych, nad których majątkiem sądy jako władze sprawiedliwości mają czuwać. Z powyższych wywodów dochodzi się do słusznego wniosku, że relacja Grabskiego zawarta w ustawach walutowych nie może się odnosić do stosunków prywatno-prawnych, powstałych przed wojną i w czasie wojny i domniemywać się należy, że miała na celu jedynie wyrugowanie obcej waluty z obiegu. Zie obmyślenie powyższych ustaw nie wytrzymuje krytyki, sprawdza chaos na polu ekonomicznym i w stosunkach prywatno-prawnej natury.

Dyskusja otwarta.

Dr. Erazm Orski.

Prasa polska zamiera

gdyż lichwa papierowa rośnie.

Stinnesy papierowe ciągną olbrzymie zyski. — Dziennik i książka stały się niedostępne dla ogółu ludności. — Niech rząd upaństwowi papiernie i zdusi wyzysk spekulantów.

Tylekroć już poruszana sprawa zorganizowania doraźnej pomocy dla prasy polskiej, walczącej mozolnie z dnia na dzień o byt, stojącej obecnie wobec nieuchronnego widma zagłady, spotyka się ze strony rządu z zupełną obojętnością. Podczas gdy najbezwstydniejsza lichwa fabrykantów papieru tuczy się bezkarnie i wysysa ostatnie soki z wydawnictw, wziawszy dosłownie prasę „pod prasę” wyzysku.

Znamienne uwagi na ten temat zamieszcza „N. Reforma”:

„Upadek prasy w ostatnich tygodniach przybierać zaczyna rozmiary katastrofalne, których następstwa zgubnie odbić się muszą na naszym życiu nie tylko kulturalnym, ale i gospodarczym.

Rząd jen. Sikorskiego zrozumiał i ocenił następstwa grożącej katastrofy i zwołał do Warszawy w maju konferencję przedstawicieli prasy z całej Polski, która wspólnie z reprezentantami rządu ustalić miała program reparacyjny w tej dziedzinie.

Padło bardzo wiele słów i obietnic. Rząd przyrzekł jak najdalej idące poparcie prasy — a tym swoim dobrym chęciom dał wyraz przez przyjęcie niemal wszystkich postulatów prasy. Każdy minister imieniem swego resortu obiecywał złote góry ustępstw i najpełniejsze poparcie. Przedstawiciele prasy rozfechali się, unosząc różowe nadzieje. Byt prasy i ruchu wydawniczego był ustalony.

Niestety, w tydzień po konferencji rząd Sikorskiego ustąpił, a z nim rozwiły się w dym wszystkie obietnice i nadzieje.

uczynione prasie. Nowy rząd dla bytu i rozwoju prasy dotychczas nie uczynił nic, a uchwały i przyrzeczenia poprzedniego rządu uznał dla siebie za nieobowiązujące. Nie obniżono ani cła na papier, ani frachtów kolejowych, ani opłat przesyłki pocztowej dzienników, a ulgi przejazdowe dziennikarzy zredukowano do małej części tych świadczeń, z jakich prasa polska korzystała przed wojną. — Posłowie, którzy byli świadkami tych szumnych zapowiedzi rządu, rychło o nich zapomnieli i przywrotną sobie o nich chyba aż dopiero przed nowymi wyborami.

Następstwem tego jest coraz większy upadek prasy. Ratuje się ona stałym podwyższaniem ceny dzienników, ale środek ten ma swoje granice. Śrubowanie cen do wysokości 2000 marek za egzemplarz dziennika może być wstępem do likwidacji znacznej części wydawnictw prasowych w Polsce.

A tymczasem rzecz dziwna i do pojęcia trudna, że więcej szczęścia od prasy polskiej w stosunku do rządu, ma przemysł papierowy w Polsce, dający swym przedsiębiorcom miliardowe dochody.

Zdarza się, że czasami drobne na pozór, mało znaczące bilanse i sprawozdania przedsiębiorstw akcyjnych, rzucają wiele światła i wyjaśniają wiele zagadek niewytłumaczonych. Oto w tych dniach w „Monitorze Polskim” pojawiło się bilansowe sprawozdanie największej w Polsce fabryki papieru Steinhagen, Wehr i Sp. w Myszkowie, wykazujące czysty zysk za rok ub. w sumie 1 miliarda 309 milionów, czyli prawie 150 procent w stosunku do kapitału zakładowego, a około 250 procent w stosunku do 4 miliardowego o-

brotu. W świetle cyfr tego sprawozdania gospodarstwa naszych Stinnesów papierowych

wyjaśnia w zupełności tajemnicę drożyzny papieru.

Z tego widać, jak na dłoni, że przemysł papierowy, a raczej interesy jego przedsiębiorców, cieszą się cichem, dyskretnym, ale pozytywnym poparciem rządu.

I w tych warunkach nikogo dziwić nie może, że ceny na papier gazetowy wyrobu krajowego wynoszą od dnia 4. bm. 120 milionów za wagon

loco fabryka, czyli przeszło 12.000 mk. za 1 kilogram, a w najbliższym czasie niewątpliwie i tę monstrualną cyfrę przekrocza.

I budzi się wobec tego pytanie,

skąd brać mają wydawcy tych zapasów pieniężnych,

aby mogli zaopatrzyć się w towar droższy około 60.000 razy od cen przedwojennych, skąd brać mają środki ludzie kulturalni, potrzebujący gazet i podręczników szkolnych na opłacanie tak olbrzymiego hara-

Podniesienie djet urzędniczych.

Warszawa, (Tel. wł.). (J) W związku z podwyższeniem o 58% wy nagrodzeń pracowników państwowych Rada Ministrów uchwaliła

podwyższyć również w tym samym stosunku djetyienne dla tychże pracowników.

Niemcy stoczyły się w etahlan bankrutwa.

Ceny zbliżają się już do sowieckich.

(ca) Katastrofa gospodarcza Niemiec dosięga zenitu. W związku z szaloną dewaluacją marki niemieckiej nastąpiła w ostatnich dniach w całych Niemczech niesłychana wyżka cen artykułów pierwszej potrzeby. I tak notowano wczoraj w Berlinie następujące ceny: za funt masła 270 tys. marek, za funt margaryny od 220 do 240 tys., jedno jajo od

14 do 18 tys. Funt kartofli kosztuje 14 tys. mk., funt cieleciny 200 tys. mk., kiełbasy 240 do 340 tys., funt słoniny 300 do 350 tys. mk. Natomiast funt szynki osiągnął niesłychaną cenę 400 do 500 tys. mk. — Jak widzimy z powyższego zestawienia, Niemcy szwilkim krokiem zbliżają się do ruiny i stosunków bolszewickich.

Drukują dziennie 15 biljonów mk. niem.

Warszawa, (Tel. wł.). (J) Donoszą z Berlina, że daje się tam odczuwać olbrzymi brak pieniędzy. Przed kasami tłoczą się tłumy ludności. —

Przemysł nie posiada pieniędzy na wypłaty. W Berlinie drukują państwowe drukarnie dziennie 15 biljonów marek, zaś tygodniowo prze-

Ustawa emerytalna

Zaopatrzenie emerytalne urzędników i wojskowych.

W dalszym ciągu podajemy szczegóły nowej ustawy emerytalnej, która obudziła łatwo zrozumiałe zainteresowanie wśród licznej rzeszy tych najbardziej materialnie upośledzonej proletarijuszki inteligencji:

(Stb) Funkcjonariusz państwowy, który nie nabył prawa do emerytury, a opuszcza służbę z powodu trwałej niezdolności do pełnienia obowiązków służbowych, nabytej wskutek choroby lub kalectwa bez własnej winy, względnie zostanie zwolniony ze służby z powodu zmian organizacji władz i urzędów, otrzymuje jednorazową odprawę, która wynosi za czas służby w Państwie Polskim od 2—5 lat trzymie-

sięczne, a za czas takiejże służby ponad 5 lat jednoroczne ostatnio pobierane uposażenie w służbie czynnej.

PRZENIESIENIE W STAN SPOCZYNKU.

Następuje ono na prośbę funkcjonariusza państwowego: a) bez względu na wiek, jeżeli funkcjonariusz państwowy z powodu ułomności cielesnej, albo z powodu upadku sił fizycznych lub umysłowych stał się trwale niezdolnym do służby; b) bez względu na zdolność do służby, gdy przekroczył 60 lat życia; c) gdy uzyskał prawo do pełnego uposaże-

nia emerytalnego i ukończył 55 lat życia.

Władza może urzędnika przenieść w stan spoczynku bez jego prośby:

a) gdy z powodu choroby nie pełnił służby dłużej, niż na to zezwalała ustawa o państwowej służbie cywilnej. Za przerwy w tych czasokresach uważane będą tylko te okresy czynnej służby, które wynoszą co najmniej połowę czasu, spędzonego poprzednio poza służbą wskutek choroby lub na urlopie dla poratowania zdrowia; b) gdy jest trwale niezdolny do prawidłowego pełnienia służby; c) gdy przekroczył 60 lat życia i uzyskał prawo do pełnego uposażenia emerytalnego, d) jeżeli w

czu na rzecz krajowych fabrykantów papieru?

Ten kartel papierników musi być złamany, aby odium drożyzny i upadek oświaty nie spadały na wydawców.

A ci, którym dobro ogółu, oświata i wzrost czytelnictwa leży na sercu — nasi suwereni w Sejmie zastanowić się powinni, czy nie byłoby dobrem wyjściem z tego dławiącego nas pierścienia

upaństwowienie fabrykacji papieru.

Zanim to nastąpi, rząd musi zrozumieć swój obowiązek i jak najprędzej obniżyć cło na papier zagraniczny i na fracht papierowy, co momentalnie zmieni kalkulację cen na papierowym rynku.

Zbogaceny nadmiernie nasz przemysł papierowy musi zrozumieć obowiązek względem kultury narodowej, a jeżeli tego nie chce uczynić, musi rząd przyjąć odpowiedzialność za nieobliczalne tego rodzaju polityki następstwa“.

szło 90 biljonów marek. Drożyzna rośnie z godziny na godzinę. Kilogram ziemniaków kosztował wczoraj 120 tysięcy, funt masła 800 tysięcy, kilogram gorszego mięsa 400 tysięcy, 1 śledź 50 tysięcy, ogórek również 50 tysięcy. Na ogół jednak daje się odczuwać ogromny brak środków żywności. Fabryki Krupa wstrzymały wczoraj pracę z powodu braku prądu elektrycznego i węgla. Podobnie uczyniło wiele innych fabryk.

POJEDNAWCZY KIERUNEK W GDAŃSKU.

Warszawa, (Tel. wł.). (J) Z Gdańska donoszą o utworzeniu się tam nowej grupy politycznej, mianowicie niemiecko - gdańskiej - ludowej. Partja ta stoi na stanowisku niezależności Gdańska, jednakże w stosunku do Polaków i Polski na gruncie porozumienia, dyktowanego interesem Gdańska.

CIEKAWY WYROK.

Warszawa, (Tel. wł.). (J) Sąd okręgowy w Bydgoszczy uwolnił redaktora niemieckiego dziennika „Deutsche Rundschau” w Bydgoszczy oskarżonego o miotanie obelg na Francję, wychodząc z założenia, że prasa zagraniczna, to jest niemiecka, zamieszcza niepełne o Francuzach wiadomości, „których prawdziwości sąd nie jest w stanie zbalać“.

SKOROWIDZ ADRESÓW TELEGRAFICZNYCH

zarejestrowanych we wszystkich państwowych urzędach pocztowo-telegraficznych i telegraficznych

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

wydany przy poparciu i na podstawie źródeł urzędowych zawiera ponad 12.000 adresów.

MINISTERSTWA POCZT I TELEGRAFÓW

92

SKŁAD GŁÓWNY: Spółka Akcyjna Wydawnicza we Lwowie, Zimorowicza 5

ciągu pół roku od chwili przeniesienia go w stan nieczynny nie został powołany do służby czynnej.

DYSCYPLINARKI.

Władza musi funkcjonariusza państwowego przenieść w stan spoczynku bez jego prośby na podstawie prawomocnego orzeczenia dyscyplinarnego o przeniesieniu w stan spoczynku przy zachowaniu postanowień tego orzeczenia. Pracownika kolejowego można przenieść w stan spoczynku z urzędu także bez względu na wiek, gdy uzyskał prawo do pełnego uposażenia emerytalnego.

NIEZDOLNOŚĆ DO SŁUŻBY.

Funkcjonariusz państwowy, ubiegający się o przeniesienie w stan spoczynku na własną prośbę, bez względu na wiek, jeżeli z powodu ułomności cielesnej lub upadku sił fizycznych czy umysłowych stał się trwale niezdolny do służby, poddany będzie badaniu lekarza urzędowego w celu stwierdzenia, czy zachodzi trwała niezdolność do służby i z jakich przyczyn. Lekarz przesyła swoje orzeczenie bezpośrednio tej władzy, która zarządziła badanie. W wypadkach wątpliwych właściwa władza może poddać urzędnika ponownym badaniom komisji lekarskiej. Również urzędnik ma prawo domagać się ponownego badania komisji lekarskiej, jeżeli wynik pierwszego badania wypadł dla niego niekorzystnie; odnośną prośbę powinien wnieść w ciągu 14 dni po pisemnym zawiadomieniu go o wyniku pierwszego badania lekarskiego.

ZALICZANIE LAT SŁUŻBY DO EMERYTURY.

Czas służby, podlegającej normalnemu liczeniu do wysługi emerytalnej, liczy się od dnia rozpoczęcia służby państwowej.

Do tego czasu służby wlicza się: a) czas przebyty w stanie nieczynnym, określony w ustawach o państwowej służbie cywilnej; b) czas czynnej służby w wojsku polskim, gdy nie spełniał jej równocześnie z państwową służbą cywilną; c) czas przebyty w niewoli, jeżeli dostał się do niej bez własnej winy.

Przy wymiarze uposażenia emerytalnego dolicza się czas obowiązkowej służby wojskowej, jakoteż minimalny, ustawami przepisany czas studiów wyższych (uniw. lub równorzęd.), odbywanych poza służbą cywilno-państwową lub wojskową, jeżeli czas studiów nie biegnie równoległe z czasem służby, zaliczanej do emerytury i tylko w przypadku całkowitego zakończenia studiów przepisanych egzaminami, jednakowoż w ilości nie wyżej, niż 4 lata. Czas obowiązkowej służby wojskowej oraz studiów wyższych ma wpływ tylko na wysokość uposażenia emerytalnego, a nie na uzasadnienie rozszerzenia o to uposażenie.

W razie reaktywowania emeryta, który przeszedł w stan spoczynku przed wejściem w życie niniejszej ustawy — czas studiów wyższych może być zaliczony do wysługi emerytalnej dopiero po przesłużeniu co najmniej 5 lat w państwowej służbie polskiej.

Do wysługi emerytalnej liczy się czas służby, spędzonej w charakterze państw. funkcjonariusza przewozowego, lub praktykanta w myśl zasad odnośnych ustaw o państw. służbie cywilnej, a ponadto za zgodą Ministra Skarbu może być zaliczony czas służby przebytej w charakterze pracownika kontraktowego.

CZEGO SIĘ NIE WLICZA DO EMERYTURY.

Do wysługi emerytalnej nie wlicza się: a) czas służby przed ukończeniem 18 lat życia (wyjątek stanowi służba wojskowa na obszarze operacyjnym); b) czas urlopu bez uposażenia, z wyjątkiem urlopu, o-

trzymanego na czas piastowania mandatu poselskiego. c) czasu zawieszenia w służbie niepolicialnego do czasu służby czynnej, w myśl odnośnych przepisów; d) czasu służby odliczonego orzeczeniem dyscyplinarnym w myśl odnośnych przepisów.

POMOC LECZNICZA.

Emerytowani funkcjonariusze p. mają prawo do korzystania z ulg w razie kuracji w państwowych zakładach leczniczych i uzdrowiskach na równi z funkcyj. w służbie czynnej. Emerytowany funkcyj. państw. umysłowo chory, a nie mający oprócz emerytury innych źródeł utrzymania,

może być umieszczony w państwowym zakładzie dla umysłowo chorych na koszt Skarbu Państwa. Żonie i dzieciom takiego emeryta przysługuje za czas jego pobytu w zakładzie prawo do zaopatrzenia wdowiego, względnie sierociego.

Ponadto będzie mogła Rada Ministrów przyznać emerytom, urzędnikom prawo do korzystania z ulg, przyznanych urzędnikom czynnym w zakresie pomocy lekarskiej, przejazdach państwowymi środkami komunikacyjnymi i t. p.

(Red.: W najbliższym numerze podamy szczegóły uposażenia wdów i sierót po urzędnikach i wojskowych).

Jak poznać szpiega wojskowego.

Lwów, 9. sierpnia.

Nakładem księgarni dr. Maksymiljana Bodeka wyszła niedawno broszura pod tytułem „Szpiegostwo wojskowe“ (kontrszpiegowska służba śledcza). Autor Józef Feduniszyn, ref. kontrwyw. Sztabu Korp. VI. wywlazał się z trudnego swego zadania bardzo chlubnie, gdyż w sposób jedyny, ścisły a popularny przedstawił czytelnikowi istotę szpiegostwa, rozinaite jego fazy i odcienie, rodzaje szpiegów i skuteczną walkę z tymi, najniebezpieczniejszymi wrogami państwa. Zasługa autora jest tem większa, że dotychczas dawał się odczuwać zupełny brak fachowej literatury o szpiegostwie w języku polskim. Autor wyjaśnia, że praca jego państwu, jako takiemu, szkodzić nie może, że przynieść może owszem tę korzyść, iż społeczeństwo, które w chwilach ważnych z władzami państwowymi przy wykryciu szpiegów współpracować powinno, łatwiej odróżnić zdoła szpiegów rzeczywistych od tych, którzy częstokroć zupełnie niesłu-

sznie i bezpodstawnie za szpiegów są uważani.

Wszak w żywej jeszcze mamy pamięci krzywda, wyrządzana ludziami zupełnie niewinnym i nadużycia jaskrawe, popełniane u nas w pierwszych dniach wybuchu wojny światowej. Niejednokrotnie najtrudniejszy i nic nie znaczący przypadek narażał niewinnych obywateli na zarzut szpiegostwa i wynikające stąd nader przykre konsekwencje. Przytoczyć wystarczy przykład następujący: Przy ulicy Piastów bawiło się w lipcu 1914 roku dziecko jakieś oświetlonym lampionem. — Światełko to pobudziło fantazję jakiegoś przeczulonego patrioty austriackiego przy ul. Łyczakowskiej, który o podejrzanem tem zjawisku uwiadomił natychmiast policję i władze wojskowe. Szpiegowskie sygnały wojskowe... Cały dom otoczono natychmiast policją i wojskiem, przeprowadzono rewizję u wszystkich lokatorów, szukając za szpiegami. Po wielkich trudach i mozolach stwierdzono w końcu rzeczywisty

stan sprawy, mimo to jednak ojca dziecka, radcę sądowego, sprowadzono na policję i indagowano tam przez kilka godzin.

Albo inny przykład: Obok przystanku przy kawiarni Wiedeńskiej poczęstował jakiś starszy jegomość małą dziewczynkę cukierkiem. Podrażniona fantazja tłumy usnęła na tem ile bajkę, że człowiek ten, prawdopodobnie wróg, emisariusz państwa nieprzyjacielskiego, częstuje dzieci zatrutymi cukierkami. Jedynie natychmiastowa interwencja policji zdołała uratować życie owemu człowiekowi, którego jednakże do kwi pobito.

Historia i kronika poucza, że w chwili wybuchu wojny, a właściwie już w chwili ogłoszenia mobilizacji opanowuje tłumy dziwna jakaś psychoza, uwydatniająca się także w panicznym strachu przed szpiegostwem i posadzaniu najpoważniejszych nawet i w życiu publicznym żadnego udziału nie biorących obywateli o robotę antypaństwową, o akcję szpiegoską na korzyść nieprzyjaciela. Autor wspomnianej broszury omawia i wyjaśnia wszystkie te kwestje szczegółowo, zwracając jednakże z drugiej strony uwagę czytelników na rzeczywiste znamiona i cechy szpiegostwa i szpiegów, przyczyniając się w ten sposób do łatwiejszego wykrycia szpiegów rzeczywistych.

Pracę swą podzielił autor systematycznie na kilka rozdziałów. Na wstępie wyjaśnia istotę szpiegostwa, a w dalszych omawia w sposób bardzo zajmujący i zrozumiały taktykę szpiegów, wywiady, robotę tzw. konfidentów, sposób, w jaki oni zdobywają i dostarczają państwu nieprzyjacielskim tajnych dokumentów i dat ważnych, a w ostatnich ustępach omawia szczegółowo szpiegostwo w czasie wojny i w końcu zadania kontrwywiadów, mające udaremnić robotę szpiegów.

Interesująca praca p. Józefa Feduniszyna wywoła niewątpliwie wielkie zainteresowanie w szerokiej sferach naszego społeczeństwa, tembardziej, że jest ona — jak wspomniano wyżej — pierwszą tego rodzaju pracą w języku polskim.

Dr. Jeleń

Masowy wiec w sprawie drożyzny.

Obywatelski Komitet Samoobrony przypomina, że w niedzielę, 12. b. m., o godzinie 10 rano, odbędzie się masowy wiec w sprawie drożyzny i szalejących orgji paskarskich — w wielkiej sali ratuszowej, a w razie przepełnienia na dziedzińcu ratusza.

Komitet wzywa reprezentantów wszystkich organizacji i związków

pracowników umysłowych i fizycznych, emerytów, inwalidów, wdowy, sieroty itd., bawiących we Lwowie posłów sejmowych i senatorów, oraz wszystkich obywateli polskiego Lwowa do udziału w wiecu.

Za obywatelski Komitet Samoobrony:

Józef Krezel

Romanowski

Od kobiety do kobiety...

Dziś premiera w APOLLO.

Wspaniały dramat życiowy w 6 akt. W gł. roll: Węgrzyn, Polański, Palińska, Gromnicka i t. d. — Film polski.

Na wyjazd! **OBUWIE**
płócienne i skórzane najlepszych fabryk po cenach nader umiarkowanych
poleca **HENRYK POST, Lwów, Pańska 7.**

Powołującym się na niniejsze ogłoszenie udzielamy z cen reklamowych odpowiedniego opustu. 4325-2

LAGRANICZNA pracownia sukien damskich wykonuje kostjony, płaszcze, suknie balowe, szybko, starannie, gustownie, ceny umiarkowane. Plac Bernardyński 17, III. p., wejście z dziedzińca pałacu Bieśniadeckich. 5002-3

WEZME kilka panierek szkół średnich za provianty, Fortepian, dobra opieka. Zgłoszenia listownie do Administracji „Marja”. 4981-2

PLAC WĘGLOWY wraz z koncesją nadajacy się na inazayn lub skład albo na stajnię zaraz do wydzierżawienia. Wiadomość: Leona Sapięhy 1. 69 Trafiaka. 5027-

OKAL FRONTOWY, 5 ubikacji na wyznaczonej ulicy, nadajacy się na przemysł lub skład, dan do spółki lub przyjęcie zastępowo poważnej firmy. Oferty w Admu. pod „Okazja 1923”. 5032-2

Okazja! Auto sześciopersonowe marki Nesseldorf do sprzedania za 700 złotych pol. Wiadomość ul. Fredry 6. Arnold i Katz. 5025

Maszyny do obróbki drzewa

słynnej fabryki „Kirchner & Co” w Lipsku do sprzedania na dogodnych warunkach. Dostawa krótkoterminowa. 162 Zgłoszenia pod adresem: **Dr. Leo Klinkowstein** Warszawa, Hotel Liliana, Merszałkowska 101.

ZAKŁ. PRZ.

KAROL SZOPPEK S. A.

Bielsko, filja Warszawa do otrzymania w aptekach i droguerjach. 1.000

ŁOPATY STALOWE

32 typ. i wielk. do 50 ton tygodniowo
PODKOWY: handlowe i wojskowe do 15 000 sztuk dziennie
OKUCIA BUDOWLANE wyrabia masowo 140
„KRES” S. A. Biala (Małopolska).

DO MLOCARŃ

najtańsza siła popędowa to ropne motory przewoźne „Perkun” od 6 do 30 HP. Oferty, świadectwa, dogodne spłaty oraz pasy, cement, maszyny młynskie poleca „Pilot”. Lwów, Batorego 4. 4941-20

Cement portlandzki pierwszorzędnej jakości tylko wagonowo, dostawa natychmiastowa — „PILOT”, LWÓW BATOREGO 4. 4755-12

MIESZKANIE WIĘKSZE W ŚRÓDMIEŚCIU oddam zaraz za pożyczanie lub wyrobienie pożyczki kilkuset milionów mkp. na wykończenie budowy, zabezpieczenie odpowiednie. Zgłoszenia upraszam pod „Mieszkanie Śródmieścia” do biura dzienników Buchstaba. 4990-3

WIĘKSZA INSTYTUCJA BANKOWA WE LWOWIE

poszukuje

Zawodowego kasjera bankowego i pomocnika Buchaltera obeznanego z buchalterją bankową.

Oferty z podaniem warunków i odpisów świadectw należy wnieść do Generalnej Ekspedycji Ogłoszeń **M. T. KRZYSZTOFOWICZA**, Lwów, Sokoła 4. II. p. — pod „INSTYTUCJA BANKOWA”. 153

AKCYJNY BANK HIPOTECZNY.

ZAPROSZENIE DO SUBSKRYPCJI.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie akcjonariuszy Akcyjnego Banku Hipotecznego uchwalilo dnia 30. kwietnia 1923 podwyższenie kapitału akcyjnego z Mp. 420.000.000 na

Mp. 1.050,000.000.—

Rada Nadzorcza na podstawie zezwolenia Ministerstwa Skarbu Nr. 4163 III. DK. udzielonego w porozumieniu z Ministrem przemysłu i handlu, przystępuje do

podwyższenia kapitału akcyjnego na razie o

Mp. 315,000.000.—

przez wydanie 1.125.000 sztuk nowych akcji po 280 Mp. imiennej wartości, w drodze publicznych zapisów, na warunkach następujących:

- 1) Akcjonariusze dawni mają prawo pierwszeństwa w nabyciu nowych akcji w stosunku trzech akcji nowych na cztery dawne.
- 2) Akcjonariusze, chcący wykonać prawo poboru, mają w poniżej oznaczonym terminie przedłożyć swoje dawne akcje wraz z konsygnacją, bez arkuszy kuponowych, które będą im natychmiast zwrócone, po uwidocznieniu wykonania prawa poboru.
- 3) Kurs emisyjny nowych akcji wynosi dla dotychczasowych akcjonariuszy, na podstawie prawa poboru Mp. 9000 za sztukę.
- 4) Cena kupna złożona ma być w całości przy zgłoszeniu w gotówce, a nadto kwota Mp. 1000 tytułem ryczałtu na odsetki od 1. lipca 1923 do dnia zapłaty, kosztu konfekcji i podatek giełdowy.
- 5) Nowe akcje uczestniczą w zyskach Banku od dnia 1. lipca 1923 na równi ze starymi akcjami
- 6) Termin wykonania prawa poboru upływa z dniem 15. września 1923.

Nowe akcje wydane będą po sporządzeniu sztuk, za zwrotem tymczasowego potwierdzenia kasowego na uiszczoną wpłatę.

Zgłoszenia przyjmują:

Akcyjny Bank hipoteczny we Lwowie i jego oddziały. Bank Dyskontowy Warszawski i jego oddziały we Lwowie i Drohobyczu. Austriacki Zakład Kredytowy dla handlu i przemysłu w Wiedniu. Union Bank w Wiedniu. Böhmische Escompte Bank und Credit Anstalt w Pradze.

Lwów, dnia 30. lipca 1923.
161

RADA NADZORCZA.

(Przedruku nie płacimy).

KANTOR I SKŁAD
Zurnali mód i manekinów

I. SLEPIAN

Warszawa, Bielańska 17.
zaopatrzonej został w duży wybór zurnali mód na nadchodzący sezon zimowy 1924 r.

poleca takowy Sz. Klienteli po cenach redakcyjnych hurt i detal.
Agenci na Małopolskę poszukiwani.
UWAGA: „La Mode de Paris” Nr. 30 już nadszedł i wysyła się po otrzymaniu
Mkp. 15.000. 152

BECZKI

żelazne, ocynkowane i malowane pojemności od 200 do 620 ltr na spirytus, benzynę, naftę i t p z natychmiastową dostawą poleca ze składu

Towarzystwo dla Przemysłu Rolnego

WARSZAWA, Galeria Luxemburga

Telef. 221-44 i 247-54. — Skróć telegr.: „Emrot, Warszawa”. 151

Prenumerujcie „Szczotka”.

ETER SIARCZANY

Środek do skazania spirytusu, sprzedaje hurtownie Towarzystwo akcyjne dla przemysłu spirytusowego i chemicznego w Krakowie, Wielopole 15, oraz Fabryka w Łańcucie. 156-2

Państwowe Zakłady Obróbki Drzewa

Lwów — Persenkówka.

Ogłaszają

Konkurs na dostawę

300 cnt. mtr. owsa
360 „ „ siana słodkiego
100 „ „ słomy,

wzamian za deski i mtr. długie, oszwary i obrzynki tartaczne.

Zapieczone oferty składać należy do dnia 16 sierpnia w Dyrekcji na Persenkówce, gdzie też oglądać można oferowany materiał.

O warcie ofert 16 sierpnia o godz. 12 w południe przyczem Dyrekcja zastrzega sobie prawo niezatwierdzenia ż: dnej oferty. 5031
Dyr. inż. ZWOLIŃSKI.

Należność pocztową opłacono ryczałtem. — Prenumerata miesięczna 54.000 Mk. — Z dostawą na miejscu lub z przesyłką pocztową 60.000 Mk. — Za granicą 70.000 Mk. — Redakcja: Lwów, ul. Senatorska 6. — Administracja ul. Sokoła 4. — Telefon Redakcji w dzień Nr. 15, a w nocy począwszy od godz. 8 wieczorem Nr. 230. — Telefon Administracji 291.

Z drukarni Polskiej pod zarz. Z. Kębusiewicza, we Lwowie.

Odpow. redaktor: MARJAN MACHAŁSKI